

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ”

О.Г. Романовський, О.А. Ігнатюк, Н.В. Серeda,
Т.О. Солодовник, С.М. Резнік

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
З ВИКОНАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

*для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання
другого рівня підготовки «магістр»
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
освітня програма «Педагогіка вищої школи»*

Затверджено
Редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 2 від 29.06.2022 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2022

ББК 74.58я7
Р 69
УДК 378.22(072)

Рецензент: *Тетяна Гура*, к. пед. н., проф. (Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»)

Р 69 Романовський О.Г., Ігнатюк О.А., Серeda Н.В., Солодовник Т.О., Резнік С.М. Методичні вказівки з виконання випускної кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання другого рівня підготовки «магістр» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» освітня програма «Педагогіка вищої школи». Харків : НТУ «ХПІ», 2022. 64 с.

Методичні вказівки призначені для надання здобувачам вищої освіти другого рівня підготовки «магістр» денної та заочної форм навчання необхідної допомоги у належній підготовці та виконанні випускної кваліфікаційної роботи магістра з педагогіки вищої школи. У методичних вказівках детально наведено основні вимоги до змісту і структури випускної кваліфікаційної роботи з педагогіки вищої школи у цілому та кожного її розділу, а також необхідні довідкові матеріали з оформлення пояснювальної записки відповідно до вимог чинних нормативних документів.

Призначені для магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» освітня програма «Педагогіка вищої школи».

ББК 74.58я7

© О.Г. Романовський, О.А. Ігнатюк, Н.В. Серeda,
Т.О. Солодовник, С.М. Резнік, 2022
© НТУ «ХПІ», 2022

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Характер, структура і оформлення випускної кваліфікаційної роботи.....	7
2. Методичні вказівки з виконання вступної частини пояснювальної записки випускної кваліфікаційної роботи магістра	15
3. Методичні вказівки з виконання основної частини пояснювальної записки випускної кваліфікаційної роботи магістра	19
4. Академічна доброчесність та правила цитування.....	32
5. Правила оформлення пояснювальної записки	36
6. Захист випускної кваліфікаційної роботи	47
Додаток А Зразок оформлення першої титульної сторінки	49
Додаток Б Зразок оформлення другої титульної сторінки	50
Додаток В Зразок оформлення завдання на дипломну роботу	51
Додаток Г Зразок оформлення титульного аркушу пояснювальної записки.....	53
Додаток Д Зразок оформлення реферату	54
Додаток Е Зразок оформлення змісту	55
Додаток Ж Перелік орієнтовних тем випускних кваліфікаційних робіт магістрів.....	56
Додаток И Конференції, організатором яких є кафедра педагогіки і психології управління соціальними системами імені акад. І.А.Зязюна.....	59
Додаток К Зразок форми відгуку наукового керівника	60
Додаток Л Зразок форми рецензії на випускну кваліфікаційну роботу	61

ВСТУП

Кафедра педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна Національного технічного університету (НТУ «ХП») відповідно до вимог концепції освітньої діяльності, освітньо-професійної програми спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», освітня програма «Педагогіка вищої школи» передбачає після завершення теоретичного навчання за магістерською програмою виконання здобувачами вищої освіти другого рівня підготовки «магістр» випускної кваліфікаційної роботи, яка має захищатися на засіданні Екзаменаційної комісії. Її успішний захист завершує процес теоретичної та практичної підготовки і дає правові підстави для присвоєння випускникові освітнього рівня магістра. Тому ця робота виступає заключним етапом підготовки магістрів за кваліфікацією 2310 «викладачі університетів та вищих навчальних закладів» і повинна відповідати встановленим вимогам до кваліфікаційного рівня магістра.

Кваліфікація магістра у загальній структурі багаторівневої системи освіти «бакалавр-магістр» є найвищим кваліфікаційним ступенем освітньо-професійних програм вищої школи України. Тому випускна робота має підтвердити належне засвоєння здобувачем програми теоретичної та практичної підготовки, наявність у нього відповідного рівня компетентностей, необхідних для успішного здійснення майбутньої практичної педагогічної діяльності, отриманих протягом навчання в НТУ «ХП» за магістерською програмою з педагогіки вищої школи.

При виконанні та наступному публічному захисті роботи здобувач повинен переконливо продемонструвати свою спрямованість на педагогічну діяльність, бажання, здібності та професійну і психологічну готовність до її виконання. Це передбачає глибоке розуміння ним цілей, сутності та основних закономірностей навчально-виховного процесу у вищій школі, основних дидактичних принципів, технологій, методів і форм навчання і виховання здобувачів вищої освіти. Водночас випускник має підтвердити свої уміння визначати сутність проблеми, здійснювати необхідний науковий пошук, аналізувати літературні джерела, професійно розв'язувати складні проблемні педагогічні ситуації, уміло застосовувати отриманні знання у практиці здійснення освітнього процесу.

Автори виходять з урахування того істотного зростання ролі особистості викладача вищої школи, яке робить її одним з визначальних чинників забезпечення належної якості підготовки конкурентоспроможних фахівців. Це передбачає наявність у майбутніх викладачів вищої школи уміння формувати у здобувачів не тільки їх високу професійну компетентність у обраній сфері діяльності, а й прищеплювати належну загальну і професійну культуру, розвивати особистісні якості, насамперед організаторські та комунікативні, прищеплювати майбутнім викладачам знання морально-етичних норм і принципів, сприяти їх перетворенню на переконання. Успішне вирішення таких важливих і відповідальних завдань вимагає від випускників магістратури наявності педагогічної культури і необхідних умінь, прагнення і навичок постійного їх розвитку та удосконалення, тобто самонавчання, самовиховання і самовдосконалення протягом всієї активної науково-педагогічної діяльності у вищій школі.

Відповідно до цих вимог випускна кваліфікаційна робота та її захист мають продемонструвати високий рівень професійної, методологічної та методичної підготовки майбутнього педагога-лідера, його «hard skills», «soft skills», «meta skills», високий рівень розвитку яких знайде відбиток у загальній і педагогічній культурі магістра, вільному володінню ним засобами усного і писемного мовлення, умінні вести дискусію та управляти нею, чітко формулювати, переконливо і аргументовано відстоювати власну позицію.

Найбільш характерна особливість професійної діяльності викладача вищої школи полягає у тому, що її ефективне здійснення вимагає від нього наявності принаймні двох важливих складників професіоналізму. Першим з них повинна бути притаманна викладачеві висока фахова компетентність в обраній сфері діяльності, насамперед у тій галузі знань, до якої відносяться навчальні дисципліни, що він викладає. Другим, не менш важливим складником виступає наявність у нього високої педагогічної майстерності. Належний рівень розвитку цих складників, як свідчення певної професійної зрілості, й повинен продемонструвати майбутній магістр при виконанні випускної кваліфікаційної роботи та у процесі її захисту.

Ці методичні рекомендації призначені для надання здобувачеві необхідної допомоги у належній підготовці та виконанні випускної кваліфікаційної роботи магістра з педагогіки вищої школи. У рекомендаціях детально наведено основні вимоги до змісту і

характеру випускної кваліфікаційної роботи з педагогіки вищої школи, структури роботи у цілому та кожного її розділу, а також необхідні довідкові матеріали з оформлення пояснювальної записки відповідно до вимог чинних нормативних документів.

1 ХАРАКТЕР, СТРУКТУРА І ФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1 Загальні положення

Вимоги до випускної кваліфікаційної роботи розроблено з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», галузевих стандартів вищої освіти України з підготовки магістрів за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні наук».

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання відповідної освітньої програми здобувачем вищої освіти.

Кваліфікаційна магістерська робота – наукова робота теоретико-експериментального характеру, спрямована на самостійне розв'язання складних дослідницьких завдань, пов'язаних з певною науковою або науково-практичною проблематикою кафедри. Кваліфікаційна магістерська робота – це самостійна науково-дослідницька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту й отримання освітнього ступеня магістра. Основне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Кваліфікаційна робота зорієнтована на:

- розширення теоретичних знань магістрантів з фахової підготовки;

- систематизацію та самостійний аналіз сучасних підходів до розв'язання складних питань, пов'язаних із новітньою інтерпретацією певних наукових проблем, що є об'єктом даного магістерського дослідження;

- подальше удосконалення умінь та навичок самостійної роботи із науковою літературою та проведення бібліографічно-пошукової роботи, виявлення тенденцій і закономірностей досліджуваних процесів;

- формування умінь самостійно визначати науковий апарат психолого-педагогічного дослідження, етапи магістерського дослідження, формулювати мету, гіпотезу і завдання дослідження, обирати методи дослідження, обґрунтувати систему заходів, необхідних для розв'язання теоретичних та прикладних завдань;

- розвиток умінь самостійно узагальнювати результати дослідження, розробляти науково-практичні рекомендації щодо

запровадження предмету дослідження в практику вищої школи, вдосконалення діяльності та управління об'єктів дослідження, оформлювати підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, наукових статей і доповідей;

– набуття навичок написання й оформлення наукової праці та отримання досвіду її прилюдного захисту.

За своїм змістом представлена на захист робота має:

– відрізнятися актуальністю;

– бути виконаною на прикладі діяльності конкретних державних або комунальних закладів освіти;

– доводити здатність здобувача систематизувати, розширювати та використовувати набуті під час навчання теоретичні і практичні знання;

– бути завершеним логічно цілісним дослідженням;

– містити конкретні наукові або прикладні рішення актуальних питань;

– відрізнятися елементами новизни або інноваціями (нововведеннями в практику, запропонованими слухачем на основі узагальнення досягнень науки і передового досвіду);

– мати практичну значимість.

Кваліфікаційна магістерська робота має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

Основні етапи підготування та виконання дипломної магістерської роботи:

– підготовчий етап (обґрунтування актуальності обраної теми, постановка мети дослідження, гіпотези дослідження, визначення об'єкта, предмета та конкретних завдань дослідження, вибір методів (методики) проведення дослідження;

– створення джерельної бази дослідження та робота з нею;

– оформлення результатів дослідження в письмовій формі;

– формулювання висновків і оцінка отриманих результатів;

– підготовка презентації роботи;

– отримання відгуку наукового керівника роботи та її рецензування;

– захист магістерської роботи.

Кваліфікаційна магістерська робота виконується здобувачем самостійно під керівництвом наукового керівника, який призначається з числа професорсько-викладацького складу випускової кафедри.

Вибір теми кваліфікаційної магістерської роботи. Тема кваліфікаційної магістерської роботи може бути продовженням курсової роботи здобувача і має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити.

Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в галузі освітніх, педагогічних наук.

Теми кваліфікаційних робіт формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності.

Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення, за обсягом не перевищувати більше ніж 12-14 слів. В назві теми обов'язково мають бути відображеними предмет і об'єкт дослідження.

При урахуванні зазначених критеріїв вибір теми дипломної роботи для здобувача є вільним.

Закріплення теми кваліфікаційної роботи, призначення наукового керівника та консультантів (у разі потреби) затверджується наказом ректора ЗВО.

Оскільки основною особливістю професійної діяльності педагога вищої школи виступає поєднання освітнього процесу та виховної роботи зі здобувачами з активним проведенням наукових досліджень, зміст і характер випускної кваліфікаційної роботи магістра з педагогіки вищої школи повинні відповідати основним вимогам, що висуваються до наукового дослідження. Іншими словами, ця робота має продемонструвати не тільки належний рівень оволодіння випускником необхідними психолого-педагогічними закономірностями освітнього процесу, його управлінням, знаннями концептуальних і стратегічних напрямів розвитку вищої освіти, цифрової компетентності, основ інноваційних педагогічних технологій, педагогічної техніки і педагогічної майстерності, але й сформованість його умінь та готовність до висококваліфікованого викладання здобувачам дисциплін своєї базової спеціальності.

Водночас випускна робота має сприяти ефективному вирішенню конкретних прикладних проблем у галузі науково-педагогічної діяльності. Вона має містити інформацію про елементи новизни і рекомендації, які пропонуються автором, та практичне використання отриманих результатів в освітньому процесі.

Наукове дослідження повинно здійснюватися за такою логічною схемою:

- характеристика актуальності обраної теми роботи, її місце у

більш загальній проблемі та стан досліджень останньої, у тому числі й висвітлення ще недостатньо вирішених її аспектів:

- визначення мети і конкретних завдань дослідження, вибір об'єкта і предмета дослідження, обґрунтування його теоретичної і методичної бази;

- виконання аналітико-дослідницької частини роботи, висунення гіпотез чи пропозицій, їхня апробація та оцінка одержаних результатів;

- підготовка експериментальної частини роботи у вигляді фрагменту лекції, практичного чи семінарського заняття або лабораторної роботи з конкретної навчальної дисципліни із застосуванням результатів теоретичного дослідження: нових прийомів, інноваційної методики чи педагогічної технології.

Заздалегідь готуючись до виконання і наступного публічного захисту випускної кваліфікаційної роботи, магістрант повинен продемонструвати свою обізнаність стосовно стану досліджень тієї проблеми, яка становить предмет його роботи, і обов'язково навести посилання на всі джерела інформації, з яких були запозичені цитати, окремі наукові положення, цифровий, фактичний чи ілюстративний матеріал. Цими джерелами можуть бути наукові монографії і статті, підручники, навчальні посібники та інша методична література, довідники та звіти про виконані наукові та науково-технічні дослідження, нормативні документи тощо.

Пояснювальна записка до випускної кваліфікаційної роботи магістра повинна продемонструвати уміння здобувача повно, чітко, логічно та аргументовано викладати наведений у ній матеріал. Оформлення пояснювальної записки має відповідати вимогам чинних стандартів та інших нормативних документів, які визначають правила оформлення робіт, і подаються до опублікування.

1.2 Структура кваліфікаційної магістерської роботи

Кваліфікаційна робота складається із:

- титульних сторінок;
- завдання на кваліфікаційну роботу;
- реферату;
- змісту;
- переліку познач та скорочень;
- вступу;

- основної частини;
- висновків;
- списку джерел інформації;
- додатків.

Титульні аркуші та завдання на випускню кваліфікаційну роботу видаються здобувачеві на кафедрі. Ці елементи тексту пояснювальної записки оформляються студентом разом з науковим керівником за стандартним зразком, наведеним у додатках А-Г.

Реферат призначений для стислого викладення змісту роботи, необхідного для короткого ознайомлення з нею у подальшому. Тому він повинен відображати у стислій, але інформативній формі основні положення і отримані результати роботи. Він повинен містити таку інформацію:

- об'єкт та предмет дослідження;
- мета роботи;
- завдання дослідження, які повинні бути узгоджені зі змістом роботи;
- методи дослідження;
- практичне значення результатів досліджень та пропозицій автора.

Об'єкт дослідження магістерської роботи – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрані для вивчення.

Предметом дослідження магістерської роботи є закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Методи дослідження – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності.

Практичне значення результатів досліджень та пропозицій автора повинні містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність закладів вищої освіти державної та комунальної власності.

Анотація результатів роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях.

Зміст дипломної магістерської роботи визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником.

Зміст включає: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновки; список джерел інформації; додатки.

У кваліфікаційній роботі подається *перелік познач та скорочень*, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо.

У *вступі* дипломної магістерської роботи висвітлюється актуальність теми, її теоретична та практична цінність, виявляється одна чи кілька проблем, що потребують вирішення і які у подальшому дозволять провести науково-дослідну роботу у відповідному напрямку їх розв'язання. Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 2-3 сторінки.

Основна частина дипломної магістерської роботи складається з трьох розділів і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру.

Мінімальний обсяг основної частини пояснювальної записки складає 40 сторінок тексту, з них розділ перший від 15 сторінок тексту, другий від 20 сторінок тексту, третій від 5 сторінок тексту, надрукованого через півтора інтервали при дотриманні вимог відносно розміру шрифту та полів, наведених у п. 5.1.

До обсягу основної частини дипломної магістерської роботи не входять вступ, висновки, список джерел інформації, додатки, а також таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів магістерської роботи підлягають наскрізній нумерації.

У *першому розділі* основної частини розглядаються теоретичні та методологічні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх наукова класифікація, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних наукових досліджень.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних

джерелах, наукових виданнях тощо. При здійсненні аналітичного огляду теми дослідження варто звернути увагу, на наступні моменти:

1) наукова інформація має бути інноваційною, актуальною та свіжою, тобто інформаційні джерела слід використовувати не пізніше, ніж за останні 10-15 років;

2) враховувати і використовувати напрацювання викладацького складу кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім.акад. І.А.Зязюна (див.

- сайт кафедри <https://www.kpi.kharkov.ua/ukr/departament/pedagogika-ta-psihologiya-upravlinnya-sotsialnimi-sistemami/>
- профілі викладачів, портфоліо та Академія Google <http://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/vikladats-kij-sklad/>
- наукові фахові джерела «Теорія і практика управління соціальними системами» <http://tipus.khpi.edu.ua> та інші);

3) не можна використовувати і робити посилання на джерела, які за визначенням Верховної Ради України належать країнам-агресорам).

У другому розділі здобувач, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань щодо розкриття сутнісного змісту визначеного предмету досліджень на прикладі конкретних установ, організацій, закладів освіти. Другий, аналітико-дослідницький розділ, пояснювальної записки передбачає всебічне дослідження існуючого становища розв'язання психолого-педагогічної проблеми, поставленої у випускній кваліфікаційній роботі магістра. Результати порівнянь та аналізу можуть бути прийняті за основу розвитку теорії і практики вищої освіти на дослідному об'єкті та аналітичного огляду стану проблемної ситуації в організації. Дослідження проблеми має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі.

Також другий розділ містить декілька взаємопов'язаних підрозділів щодо дослідно-експериментальної перевірки визначеного предмету досліджень, в яких надано конкретні науково обґрунтовані пропозиції (організаційно-педагогічні умови, засоби, моделі, технології тощо), проекти інноваційного характеру щодо вдосконалення управління та підвищення ефективності діяльності процесу професійної підготовки фахівця, а також освітніх установ та організацій. У цьому розділі розкривають також зміст і результати

власних наукових досліджень, подаються конкретні методики і моделі.

Третій розділ «Психолого-педагогічні засади безпеки діяльності в освіті» виконується згідно з методичними вказівками кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами НТУ «ХПІ». Розділ базується на відповідному теоретичному матеріалі і повинен бути узгоджений з темою кваліфікаційної роботи та включати рекомендації з питань психологічної безпеки в професійній діяльності викладача вищої школи.

У *висновках* дипломної магістерської роботи підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання. Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань. Для формулювання висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових заходах.

Обсяг висновків не повинен перевищувати 2-3 сторінки.

До списку джерел інформації слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету, проте не можна використовувати і робити посилання на джерела, які за визначенням Верховної Ради України належать країнам-агресорам.

У *додатках* наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції /положення / правила, методики, результати психолого-педагогічних досліджень та досліджень у сфері менеджменту освіти, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

Вся сукупність елементів пояснювальної записки повинна характеризуватися цілісністю і системністю і давати чітке уявлення про сутність того, що зроблено студентом в процесі виконання випускної кваліфікаційної роботи. Тексту кожного її розділу має бути притаманна цільова, функціональна і стилістична єдність, науковий характер викладення матеріалу, який би переконливо свідчив про належну підготовку магістра до успішного здійснення практичної науково-педагогічної діяльності у закладі вищої освіти на рівні сучасних суспільних і професійних вимог.

2 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ВИКОНАННЯ ВСТУПНОЇ ЧАСТИНИ ПОЯСНОВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

2.1 Титульні сторінки і завдання на випускну кваліфікаційну роботу

Титульні сторінки та завдання на випускну кваліфікаційну роботу видаються здобувачу на кафедрі. Ці елементи тексту пояснювальної записки оформляються студентом спільно з науковим керівником за стандартним зразком, наведеним у додатках А-Г. Титульні сторінки повинні давати чітке уявлення про автора і тему роботи, наукового керівника і рецензента. На титульних аркушах зазначають повну назву міністерства/відомства, закладу вищої освіти, випускової кафедри; тему роботи; дані про здобувача, наукового керівника та рецензента, місто та рік подання магістерської роботи до захисту. Скорочення у назвах міністерства/відомства, закладу вищої освіти та темі випускної кваліфікаційної магістерської роботи не допускаються.

Титульні сторінки випускної кваліфікаційної магістерської роботи містять такі документи:

- 1) титульний аркуш;
- 2) відомість документів (ВД) дипломної роботи;
- 3) завдання на дипломну роботу;
- 4) титульний аркуш пояснювальної записки до дипломної роботи.

Титульний аркуш дипломної роботи виконують за формою, яка наведена у додатку А. Шифр дипломної роботи, що проставляється на титульному аркуші, складається з номеру групи відповідно до правил нумерації академічних груп та номеру теми за наказом, наприклад, СГТ-М621а.07.

До відомості документів дипломної роботи записують усі документи, що виконані у даній роботі і подаються до екзаменаційної комісії. Форма відомості документів наведена у додатку Б.

Завдання на випускну кваліфікаційну роботу має давати уявлення про її зміст, структуру, обсяг і терміни виконання кожного розділу. Завдання складається із двох сторінок. Перша з них являє собою власне завдання, де наводяться тема роботи та її короткий зміст із зазначенням змісту реферативної, теоретичної і прикладної частини та очікуваного характеру використання результатів роботи. Друга сторінка являє собою відомості про консультантів з допоміжних

розділів випускної кваліфікаційної роботи і календарний план її виконання із зазначенням номерів та назв окремих етапів роботи і термінів виконання кожного етапу. Для роздрукування завдання використовується двосторонній друк.

Титульний аркуш пояснювальної записки є першим аркушем пояснювальної записки. Його зараховують у загальне число сторінок, але номер сторінки не проставляють. Форма титульного аркуша пояснювальної записки до дипломної роботи наведена у додатку Д.

2.2 Реферат

Реферат призначений для стислого викладення цілей і змісту роботи, необхідних для можливості короткого ознайомлення з роботою. У зв'язку з цим реферат повинен чітко відображати у стислій, але інформативній формі завдання, основні положення і отримані практичні результати роботи. Реферат повинен містити: відомості про обсяг документа; перелік ключових слів; текст реферату. Ці складові реферату рекомендується відділяти один від одного вільним рядком. Обсяг реферату не має перевищувати однієї сторінки.

У пояснювальній записці до дипломної роботи магістра реферат виконують двома мовами: українською і англійською (німецькою, французькою тощо).

Заголовком цього структурного елемента вступної частини випускної кваліфікаційної роботи слугує слово РЕФЕРАТ напівжирним шрифтом, розташоване посередині рядка, без крапки в кінці.

До відомостей про обсяг документа включають: загальну кількість сторінок документа, кількість ілюстрацій, таблиць, джерел інформації та додатків. Форма запису наведена у прикладі.

Приклад

Пояснювальна записка до ДР: 62 с., 12 рис., 4 табл., 16 джерел, 3 додатки.

Перелік ключових слів повинен давати уявлення про зміст тексту документа, що реферується, і містити від 5 до 10 слів (словосполучень) у називному відмінку однини, виконаних у рядок через кому великими літерами. Ключовим словом називається слово або словосполучення з тексту документа, яке, з точки зору інформаційного пошуку, несе смислове навантаження. Форма запису надана у прикладі.

Приклад

Ключові слова: ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ, ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ, ВЧИТЕЛІ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ, ПІСЛЯДИПЛОМНА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА, ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА ФОРМА НАВЧАННЯ, НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА.

Далі наводиться власне текст реферату загальним обсягом не більше однієї сторінки. Він повинен містити у наведеній нижче послідовності таку інформацію:

- об'єкт та предмет дослідження;
- мета роботи;
- завдання дослідження, які повинні бути узгоджені зі змістом роботи;
- методи дослідження;
- практичне значення результатів досліджень та пропозицій автора.

2.3 Зміст

У змісті подають структурні елементи пояснювальної записки в такій послідовності: перелік познач та скорочень, вступ, заголовки розділів і підрозділів основної частини, висновки, список джерел інформації, додатки з їх заголовками. Зміст має відповідати плану роботи.

Зміст роботи розташовують безпосередньо після реферату, з нової сторінки. Його заголовком слугує слово ЗМІСТ, розташоване посередині рядка і надруковане великими напівжирними літерами, без крапки в кінці. Заголовки розділів, підрозділів та пунктів указують разом з їх порядковими номерами, додатки – з їх позначками та заголовками. Усі заголовки записують малими літерами з першої великої. Нумери сторінок повинні бути розташовані один під одним. Слово «сторінка» чи його скорочення не пишуть. Закінчення заголовків відокремлюють від номерів сторінок точкуванням. Приклад оформлення змісту наведено у Додатку Е.

2.4 Перелік познач та скорочень

Якщо у тексті пояснювальної записки до випускної кваліфікаційної роботи магістра зустрічаються умовні позначки, скорочення, символи, одиниці виміру, які не передбачені чинними

стандартами, а також окремі спеціальні терміни, то їхній перелік оформлюється окремим списком у вигляді стовпця, у якому ліворуч за абеткою наводять умовні позначки, скорочення тощо, а праворуч – їх детальне розшифрування. Перелік наводять у такій послідовності: скорочення (у тому числі й аббревіатурні); умовні (літерні) позначки; символи (наприклад, символи хімічних елементів та сполук); терміни.

Спочатку повинні бути наведені позначки за українською абеткою, потім – за латинською й останніми – за грецькою.

Перелік позначок та скорочень розміщують безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки. Його заголовком слугує напис ПЕРЕЛІК ПОЗНАК ТА СКОРОЧЕНЬ напівжирним шрифтом, розташований посередині рядка, без крапки в кінці.

Якщо в тексті скорочення чи умовні позначки зустрічаються менш ніж три рази, то перелік скорочень та умовних позначок не наводиться. Незалежно від наявності переліку за першої появи у тексті позначок (скорочень) слід навести їх розшифрування. У такому разі при першій появі цих елементів у тексті пояснювальної записки їх наводять в дужках після їхньої розшифровки.

З МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ВИКОНАННЯ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ ПОЯСНОВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

3.1 Структура основної частини пояснювальної записки

Текст основної частини кваліфікаційної роботи поділяють на розділи та підрозділи.

Структура пояснювальної записки і обсяг її розділів та підрозділів залежать від характеру та особливостей обраної теми кваліфікаційної роботи магістра.

Нижче наведено рекомендовану структуру основної частини пояснювальної записки до випускної кваліфікаційної роботи, яка складається з таких структурних елементів: вступу; трьох розділів – теоретичного, дослідно-експериментального та рекомендацій щодо практичного впровадження результатів дослідження обраної проблеми, розділу з психолого-педагогічних засад безпеки діяльності в освіті.

Таблиця 3.1 – Запропонована структура основної частини магістерської роботи

Найменування розділу	Орієнтовна кількість сторінок
Вступ	2-3
1. Теоретико-методологічні аспекти проблеми, яка досліджується 1.1, 1.2, 1.3.	від 15
2. Дослідно-експериментальна робота з теми дипломного дослідження та розробка рекомендацій щодо досліджуваної проблеми та практичного впровадження результатів 2.1., 2.2., 2.3	від 20
3. Психолого-педагогічні засади безпеки діяльності в освіті 3.1, 3.2, 3.3	від 5
Висновки	2-3
Список джерел інформації	від 3*

*обсяг списку літератури залежить від кількості джерел інформації (мінімальна кількість позицій в списку – 40)

Завершується основна частина записки висновками і списком

джерел інформації. Загальне уявлення про структуру основної частини пояснювальної записки дає таблиця 3.1.

Кількість сторінок в окремих розділах суворо не регламентується, однак вона повинна відповідати вимогам достатньої інформативності та обґрунтованості висновків.

3.2 Вступ

Кожна магістерська робота повинна мати вступ, де студент висвітлює актуальність теми, її теоретичну та практичну цінність. Слід наводити обґрунтовану характеристику актуальності теми, без використання зайвих дрібниць. Необхідно чітко сформулювати проблему, виявити одну чи кілька суперечностей, які у подальшому дозволять провести науково-дослідну роботу у відповідному напрямі їх розв'язання. Рекомендується навести оцінку та ранжування досліджень проблеми за мірою їх значущості, вказати, які аспекти даної проблеми і ким теоретично та практично вирішені, а які лишаються дискусійними, обов'язково слід навести приклади результатів дослідження проблеми та їх висвітлення у літературних джерелах, вказати на підставі яких досліджень виконується робота. Необхідно аргументувати необхідність розв'язання цієї проблеми, зазначити, хто раніше здійснював аналогічні дослідження. Доцільно також вказати, згідно з якими нормативними документами України чи міжнародними стандартами має бути виконане дослідження та його очікувані цілі.

Під час характеристики досліджуваної проблеми слід назвати авторів, яким належить істотний внесок у її розробку, навести основні закони та інші нормативні акти України і міжнародного права, на яких базується робота.

Необхідно чітко сформулювати цілі та основні завдання випускної кваліфікаційної роботи магістра. Завдання повинні відповідати цілям дослідження, які ставляться у випускній роботі, та виступати їх конкретизацією. Формулювання завдань можна подати, використовуючи такі слова, як; виявити..., описати..., вивчити..., проаналізувати..., визначити..., обґрунтувати..., експериментально перевірити..., розробити... тощо. Після визначення основної мети роботи та її завдань наводиться алгоритм їх розв'язання, вказуються методи, за допомогою яких вирішується ця проблема. Слід також чітко визначити об'єкт і предмет дослідження.

Об'єктом дослідження має бути явище чи сукупність явищ, які породжують проблемну ситуацію в конкретній сфері педагогічної теорії чи практики. Наприклад, це можуть бути загальні явища та чинники, які є причиною недостатньої ефективності освітнього процесу, але не сам заклад освіти чи навчальна дисципліна. Предметом дослідження виступає конкретна проблема, притаманна об'єкту дослідження.

Наприклад, ними можуть бути недостатньо розроблені зміст та методика викладання нової навчальної дисципліни, необхідність розв'язання нових завдань, що постають перед закладом освіти тощо. Тема дослідження органічно витікає з його предмету. У роботі треба навести також використовувані методи педагогічного дослідження: методи статистичної обробки даних, порівняльний аналіз та інші.

В тексті вступу наводяться також умови впровадження та конкретного використання результатів дослідження, можливі ризики і труднощі їхнього застосування. Вибір методів дослідження визначається автором, виходячи з необхідності досягнення поставленої мети випускної кваліфікаційної роботи.

Після цього доцільно вказати перспективи практичного використання результатів роботи (де і як вони можуть застосовуватися). Наприклад: в результаті виконання даної роботи сформульовано методичні рекомендації з певних питань викладання, організації та здійснення освітнього процесу, інших напрямів педагогічної діяльності, запропоновано моделі, процедури тощо активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів та підвищення її ефективності). Доцільно навести конкретні значення показників та факти, які свідчать про ефективність виконаної роботи, її теоретичну і практичну значущість.

3.3 Теоретичний розділ кваліфікаційної роботи магістранта

Теоретичний розділ випускної кваліфікаційної роботи призначений для того, щоб продемонструвати, по-перше, належний рівень теоретичної підготовки магістра, а по-друге, його здатність до самостійного наукового пошуку. Тут визначається науково-методична база розв'язання досліджуваної проблеми, здійснюється загально-педагогічний аналіз, наводиться ретроспективний огляд наукової, нормативної та навчально-методичної літератури, дається порівняльний аналіз меж доцільного використання тих чи інших методів, обґрунтовується вибір методів розв'язання сформульованої

проблеми. Під час підготовки цього розділу необхідно встановити, що зроблено попередниками з обраної тематики. У теоретичних дослідженнях доцільно узагальнити вітчизняний та зарубіжний досвід, результати наукових досліджень провідних вчених.

У кожному досліджуваному питанні необхідно навести позиції різних авторів, навести їх порівняльний аналіз, виявити можливі суперечності та неточності, сформулювати шляхи їх розв'язання та обґрунтувати власну позицію. Випускна кваліфікаційна робота повинна відображати точку зору автора, і тому в ній завжди присутні елементи наукової дискусії та полеміки. Під час вивчення літератури не треба повністю запозичувати прочитаний текст. Необхідно відбирати тільки наукові факти, які складають основу наукового знання, відображають об'єктивні властивості педагогічних явищ. Наукові факти характеризуються такими особливостями, як їхня новизна, точність, об'єктивність та достовірність та практична застосовність у педагогічному процесі.

Про достовірність вихідної інформації може свідчити не тільки характер джерела, а й науковий та професійний авторитет автора, його належність до тієї або іншої школи. Літературні джерела треба підбирати і використовувати відповідно до змісту проблеми. Необхідно вдумливо і критично аналізувати, оцінювати науково-методичні публікації, щоб погодитися з ними чи, навпаки, обґрунтувати своє неприйняття позицій та наукових поглядів окремих авторів. Використання науково-методичних джерел супроводжується обов'язковим посиланням на джерело та сторінку, звідки запозичені ті чи інші відомості.

Аналітико-дослідницька частина пояснювальної записки передбачає всебічне дослідження існуючого становища вирішення проблем, поставлених у випускній кваліфікаційній роботі магістра, в Україні. Результати аналізу та порівнянь можуть бути прийняті за основу при виробленні та обґрунтуванні підходу автора до розвитку досліджуваного напрямку та розробки навчально-методичних рекомендацій і пропозицій стосовно удосконалення освітнього процесу.

3.4 Експериментальний розділ кваліфікаційної роботи магістранта

Експериментальний розділ кваліфікаційної роботи має бути найбільшим за обсягом та включати кількісні та якісні результати педагогічного експерименту, їх інтерпретацію та розроблені випускником рекомендації стосовно удосконалення освітнього процесу. Орієнтовний обсяг експериментального розділу – від 20 сторінок.

Реалізація *індивідуальної освітньої траєкторії* забезпечується не тільки вільним вибором магістрантом теми кваліфікаційної роботи відповідно до власних інтересів, бажань та намірів, але й вибором особливостей організації експериментальної частини роботи. Безумовно, цей вибір має узгоджуватись із предметною областю Освітньо-професійної програми, а науковий керівник допомагає й консультує магістранта з цього приводу.

Педагогічний експеримент — основний метод педагогічного дослідження, що дозволяє за певних умов цілеспрямовано вивчати динаміку досліджуваного явища.

Експеримент – метод педагогічних досліджень, під час якого відбувається активний вплив на педагогічні явища шляхом створення нових умов, що відповідають меті дослідження.

Найбільш обґрунтовані висновки дозволяє забезпечити педагогічний експеримент, який включає констатувальний, формувальний та контрольний етапи (див. нижче). Організація експерименту передбачає порівняння результатів контрольної та експериментальної групи на констатувальному (до впровадження експериментального фактору – педагогічних умов, педагогічної технології, методики тощо) та контрольному етапі (після такого впровадження).

Дозволяється також проведення тільки констатувального експерименту, визначення на цій основі існуючих недоліків та розробка способів їх подолання (педагогічних умов, педагогічної технології, тренінгу тощо). Ще одним варіантом може бути розробка та впровадження експериментального фактору та порівняння результатів навчання в експериментальній та контрольній групах у кінці експериментального дослідження. Можливий також варіант, коли магістрант буде працювати тільки з однією групою – експериментальною. У цьому випадку порівнюються результати навчання до та після експерименту у цій групі. Але висновки з

результатів експерименту у всіх цих випадках потрібно робити більш обережно.

Магістранти також можуть побудувати свою експериментальну роботу на основі проведення статистичної оцінки зв'язку між змінними (наприклад, між академічною успішністю та певними якостями здобувачів освіти або іншими факторами). Для такого експерименту обираються змінні, оцінка зв'язку між якими має практичне значення для удосконалення освітнього процесу. Інструментом дослідження може бути кореляційний або регресійний аналіз. В організації такого експерименту має значення розмір вибірки: для можливості встановлення середньої сили зв'язку рекомендується проводити 100-200 або більше спостережень. Важливими будуть також інтерпретація результатів, порівняння отриманих результатів із теоретичними припущеннями й результатами інших досліджень та розробка рекомендацій.

Магістранти можуть вивчати також дію кількох факторів для вивчення статистичної значущості та більшого впливу одного з них. Наприклад, порівняння двох або трьох методик навчання; порівняння змішаної та очної форми навчання тощо.

Для детального планування та визначення особливостей організації експериментальної роботи, якою цікавиться магістрант, йому потрібно звернутись за консультацією до наукового керівника.

У випадку проведення формувального експерименту зміст експериментального розділу може включати висвітлення:

- організації педагогічного експерименту;
- результатів констатувального експерименту;
- обґрунтування та реалізації експериментального фактору відповідно до предмету дослідження (педагогічних умов, педагогічної технології, методики тощо);
- аналізу результатів педагогічного експерименту.

Констатувальний експеримент дозволяє визначити вихідні дані для подальшого дослідження. Метою *констатувального експерименту* є визначення початкового рівня сформованості досліджуваної властивості у здобувачів освіти (рівень знань, умінь, мотивів, певної компетентності, якості тощо). Констатувальний експеримент може проводитись для виявлення поточного (загального) стану освітнього процесу або певного педагогічного явища та стану його структурних елементів, які були визначені до експерименту і не змінювались.

Важливою складовою констатувального експерименту є вибір експериментальних методів дослідження, які відповідають предмету, меті та завданням дослідження. *Експериментальні методи*, які можуть застосовуватись: педагогічне спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, тестування, опитування тощо.

Для оцінки початкового рівня сформованості досліджуваної властивості у здобувачів освіти визначаються критерії, показники та рівні оцінювання, підбираються засоби діагностики.

Критерій – це ознака, характеристика, на основі якої робиться оцінка рівня сформованості досліджуваного явища.

Визначені показники дозволяють конкретизувати критерій оцінювання.

Показники (індикатори) – це кількісні та якісні характеристики, які дозволяють судити про дотримання критеріїв, реалізацію завдань, досягнення цілей.

Метою *формувального експерименту* є проведення навчальної роботи в експериментальних групах з введенням експериментального фактору, а в контрольних групах без нього. Формувальний експеримент має на меті довести, завдяки яким факторам можна досягти необхідних результатів освітнього процесу.

На підсумковому етапі експерименту – *контрольному* (або *порівняльному*) відбувається порівняння результатів навчання у експериментальній та контрольній групах з метою оцінювання ефективності експериментального фактору, реалізованого в освітньому процесі закладу освіти. Оцінювання результатів експериментальної роботи проводиться із використанням тих же експериментальних методів, критеріїв, показників та рівнів оцінювання, які застосовувались на констатувальному етапі експерименту.

При розробці цього розділу доцільно подавати матеріал з таблицями, графіками, діаграмами, схемами тощо, які додатково ілюструють наведену інформацію.

Завдання цього розділу кваліфікаційної роботи полягає також в обґрунтуванні конкретних рекомендацій щодо упровадження і практичного використання результатів дослідження. На основі теоретичних узагальнень і всебічного аналізу експериментальних результатів обґрунтовуються нові підходи до вирішення проблеми, теоретичні, методичні та практичні пропозиції, організаційні заходи тощо з усунення виявлених недоліків і удосконалення освітнього процесу. Пропозиції по розв'язанню проблемної ситуації можуть мати вигляд методичних матеріалів, організаційних, соціальних, технологічних заходів, опису моделей і процедур.

3.5 Психолого-педагогічні засади безпеки діяльності в освіті

Цей розділ виконується з урахуванням необхідності аналізу психолого-педагогічних засад безпеки у професійній діяльності, практичних засобів підвищення професійної надійності та успішності працівника в ситуаціях ризику при виконанні професійних завдань, а також оптимізації взаємодії суб'єктів в професійній діяльності.

Відповідний матеріал оформляється згідно з методичними вказівками кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами НТУ «ХП». Розділ базується на відповідному теоретичному матеріалі і повинен бути узгоджений з темою дипломної роботи та включати пропозиції з питань психологічної безпеки освітнього середовища, безпеки педагогічної діяльності та безпеки особистості, відображати сучасні вимоги до формування культури безпеки в професійній діяльності.

3.6 Висновки

Основна частина пояснювальної записки повинна завершуватися висновками. В них автор у логічній послідовності узагальнює результати виконання своєї магістерської роботи, формулює висновки і пропозиції по кожному розділу і по роботі в цілому.

Висновки відображають найважливіші наукові і практичні результати, отримані в роботі, їхнє значення для педагогічної науки і практики. В них формулюються висновки і рекомендації стосовно можливих напрямів і сфер наукового і практичного використання отриманих результатів.

При формулюванні висновків авторові слід зробити акцент на кількісних та якісних характеристиках отриманих результатів, належним чином обґрунтувати їх достовірність. Тут наводяться узагальнені дані про ефективність (результативність) пропозицій та рекомендацій роботи, переваги їх використання у практиці освітнього процесу, характеризуються доцільні шляхи, методи і технології можливого впровадження результатів кваліфікаційної роботи у педагогічну практику.

Характеризуючи основні теоретичні і практичні результати, здобувач відзначає міру вирішення завдань кваліфікаційної роботи. При викладанні матеріалу цього розділу вказується ступінь особистого внеску здобувача в отримані результати.

3.7 Список джерел інформації

Список джерел інформації являє собою повний перелік джерел, що цитуються, розглядаються, згадуються чи іншим чином використовуються у тексті випускної кваліфікаційної роботи здобувача. Джерелами інформації є: книги, статті, нормативно-технічні документи, звіти про науково-дослідну роботу, дисертації, техніко-економічні нормативи та норми, реферати і рецензії, опубліковані у вигляді окремих документів.

Перелік джерел, на які є посилання у роботі, наводиться у кінці пояснювальної записки після розділу «ВИСНОВКИ», починаючи з нової сторінки. По центру великими літерами напівжирним шрифтом друкують назву «СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ» без крапки в кінці.

У списку джерел бібліографічні описи джерел інформації розташовують у тому порядку, в якому джерела вперше згадуються у тексті. Порядкові номери описів у списку джерел інформації є номерами посилань на них.

Бібліографічні описи джерел інформації наводять у тому вигляді, в якому вони подані у джерелі інформації (на титульному аркуші, звороті титульного аркуша та інших елементах документу, що містять вихідні та аналогічні їм відомості) з урахуванням вимог ДСТУ.

Мова бібліографічного опису повинна відповідати мові вихідних відомостей (титульного аркуша, звороту титульного аркуша тощо) джерела інформації. Якщо необхідно надати джерела, на які нема посилань у тексті документу, їх наводять у додатку.

Кількість використаних джерел нормативно не встановлюється і залежить від ступеню вивчення та складності проблеми. Але можна орієнтуватися на загальні вимоги до наукового дослідження: кількість джерел інформації приблизно дорівнює кількості сторінок основного тексту, тобто не менше 40.

Переважна кількість посилань у списку джерел інформації має бути за останні 15 років і не містити видань держав, визнаних Верховною Радою України державою-агресором.

У кваліфікаційній роботі обов'язковими є посилання на науковий доробок та публікації викладачів випускової кафедри, що займаються дослідженнями в обраному здобувачем напрямі дослідження. Також обов'язковими є посилання на опубліковані статті і тези конференцій здобувача, які додаються до кваліфікаційної

роботи у розділі «ДОДАТКИ». Перелік конференцій, які щорічно організовує і проводить випускова кафедра (педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А.Зязюна) наведено у додатку И.

Бібліографічний опис посилань у списку джерел інформації слід здійснювати відповідно до чинного ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40).

Відомості про книги повинні включати: прізвище та ініціали автора, назву книги та її жанр (монографія, підручник, навчальний посібник збірка наукових праць чи тез доповідей тощо), місце видання; видавництво; рік видання, кількість сторінок.

Відомості про статті у періодичних виданнях мають містити: прізвище та ініціали авторів; заголовок статті; назву газети, журналу, збірника; місце видання (для збірника); рік видання; номер, число та місяць (для газет); серію (якщо вона є); номер, випуск, том (для журналів та збірників; сторінки, на яких розміщена стаття (крім газет загальним обсягом до 6 сторінок включно).

Нижче наведено приклади бібліографічного опису джерел інформації за їх видами.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	Дробот О.В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	Гура О.І., Гура Т.Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ- ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	Кузнецов М.А., Фоменко К.І., Кузнецов О.І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.
Чотири та більше авторів	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В.В., Кисляченко М.Ф., Лобастов І.В., Нечипорук А.А. Київ : Укראгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Екологія : навч. посіб. / Б.В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с.

Автор(и) та редактор(и)/упорядники	Березенко В.В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В.М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України : навч. посіб. / ред. А.Х. Степанюк. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 624 с.
Без автора	Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.
Багатотомний документ	Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.
Матеріали конференцій	Микитів Г., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
Статті із продовжуваних та періодичних видань	Кобильник В. Порівняльний метод як основа політологічного дослідження. <i>Політологічні студії</i> : збірник наукових праць. 2011. № 2. С. 54–65. Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus. <i>Вища школа</i> . 2017. № 5–6. С. 48–55.
Законодавчі та нормативні документи	Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i> . 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i> . 2017. № 4. С. 530–543.
Бібліографічні показники	Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О.В. Левчук, відп. за вип. Н.М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.

Дисертації	Вініченко О.М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Автореферати дисертацій	Гнатенко Н.Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.
Електронні ресурси	Влада очима історії : фотовиставка. URL : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2021). Ганзенко О.О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i> . Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL : http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridic_hni/VestUr2015v3/5.pdf . (дата звернення: 15.11.2021).

3.8 Додатки

Рисунки, таблиці, текст допоміжного характеру, а також документи, які видані як самостійні, можуть бути оформлені як додатки. Додатки є продовженням документа і мають наскрізну нумерацію сторінок, спільну з документом. Кожний додаток розміщують з нової сторінки. Дозволено розміщувати на одній сторінці два і більше послідовно розташованих додатків, якщо їх можна повністю розмістити на цій сторінці.

Додатки послідовно позначають великими літерами української абетки, за винятком літер І, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Дозволено позначати додатки літерами латинської абетки (у випадку використання усіх літер української абетки), крім І та О.

Літерні позначки надають за абеткою без повторення і, як правило, без пропусків. Наприклад: ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б. У разі використання усіх літер обох абеток дозволено позначати додатки літерами з арабськими цифрами. Наприклад: ДОДАТОК А.1, ДОДАТОК А.2. Якщо додаток один, його теж позначають – ДОДАТОК А. Слово «ДОДАТОК __» розташовують симетрично

тексту напівжирним шрифтом без крапки в кінці.

Додаток повинен мати заголовок, який розташовують під словом «ДОДАТОК ___» симетрично тексту і виконують малими літерами з першої великої напівжирним шрифтом. Між словом «ДОДАТОК ___» і заголовком необхідно залишити один вільний рядок (21 пт.).

Додатками можуть бути копії самостійних документів, які не відрізняються від оригіналу. У цьому випадку перед копією слід розмістити аркуш, на якому посередині пишуть слово «ДОДАТОК ___» та його заголовок. Сторінки копій нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію сторінок документу.

У тексті документу на всі додатки повинні бути посилання. Додатки розміщують у порядку посилання на них. Усі додатки мають бути перелічені у «ЗМІСТІ» із зазначенням їх назв.

У додатки виносять матеріал:

1) який є необхідним для повноти роботи, але включення його до основної частини пояснювальної записки може порушити логічну цілісність роботи;

2) який не може бути послідовно розташований в основній частині роботи внаслідок великого обсягу або застосування нестандартних засобів відтворення;

3) видані публікації здобувача в наукових журналах та збірках тез конференцій (копія тексту публікації, копія титульної сторінки журналу, копія змісту журналу, де зазначено прізвище автора, назва і сторінки роботи);

4) роздрукована презентація до кваліфікаційної роботи (2 слайди на 1 аркуші).

У додатки виносяться також таблиці допоміжних вихідних даних, обробки результатів педагогічного експерименту, ілюстрації допоміжного характеру, анкети, проспекти тощо.

У тексті пояснювальної записки повинні бути посилання на ці додатки.

Вимоги до складу, обсягу і структури пояснювальної записки та графічних матеріалів є обов'язковими для всіх кваліфікаційних робіт магістрів, незалежно від їхньої тематики.

4 АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання і провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного і підсумкового контролю результатів навчання
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат;
- самоплагіат;
- фабрикація;
- фальсифікація;
- списування;
- обман;
- хабарництво.

Плагіат - оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору

Плагіатом у кваліфікаційній роботі є:

- відтворення в тексті роботи *без змін, з незначними змінами, або в перекладі* тексту іншого автора (інших авторів) без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;
- відтворення в тексті роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його *перефразування чи довільний переказ* без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;

- відтворення тексту іншого автора (інших авторів) обсягом більше абзацу без бібліографічного та/або текстуального посилання на автора (авторів) відтвореного тексту щонайменше один раз у кожному абзаці (крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків).

Академічний плагіат може стосуватися *всіх типів джерел*, зокрема: текстів, рисунків, таблиць, математичних виразів та перетворень тощо.

Фабрикація – вигадання даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі чи наукових дослідженнях.

Фабрикацією вважається:

- наведення у письмових роботах здобувачів вигаданих чи неперевірених даних, зокрема статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо;
- посилання на вигадані джерела інформації або навмисне посилання не на справжнє джерело;
- приписування іншим особам текстів, думок чи ідей, яких вони не висловлювали чи не публікували.

Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Фальсифікацією вважається:

- необґрунтоване корегування результатів власних наукових досліджень чи виконання навчальних завдань;
- наведення у письмових роботах здобувачів свідомо змінених літературних даних та даних, отриманих із інших джерел;
- наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок.

Всі дипломні роботи магістрантів перевіряються на плагіат.

Висновок про наявність чи відсутність плагіату роблять керівники кваліфікаційних робіт магістрантів, обізнані як у технічних аспектах виявлення плагіату, так і в сучасному стані предметної області педагогічних досліджень з урахуванням як результатів роботи комп'ютерних програм, так і інших даних.

В НТУ «ХПІ» укладено угоду із компанією Unicheck (застосування антиплагіатної програми) щодо перевірки текстів на плагіат. Для того, щоб скористатись цією можливістю потрібно звернутися до вченого секретаря НТУ «ХПІ».

Для самостійної роботи можна скористатись безкоштовними додатками. Зокрема, таку можливість надає для обмеженого обсягу тексту й сервіс Unicheck. Перелік безкоштовних додатків для перевірки на плагіат розташовано на сайті Відділу якості НТУ «ХП».

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Коректне оформлення цитування передбачає:

- у випадку дослівного цитування – текст цитати потрібно брати у лапки;
- якщо обсяг цитування чи перефразування тексту іншого автора (авторів) більше одного абзацу – посилання має бути у кожному абзаці;
- текст цитати має бути абсолютно точним;
- ініціали цитованих авторів вказуються перед прізвищем, а не після нього;
- якщо пропускається текст у цитаті, це позначається трьома крапками (...);
- при перефразуванні тексту – посилання ставиться після такого перефразування;
- якщо автор наукового дослідження робить у чужій цитаті певні виділення (курсив, розрядка, жирний шрифт тощо), щоб акцентувати увагу на певному понятті чи фразі, то слід в дужках зробити відповідне застереження, вказуючи власні ініціали. Наприклад, (виділено мною. – Н. С.), (курсив наш. – Н. С.), (підкреслено мною. – Н. С.) і т.ін.;
- при цитуванні не з першоджерела вказується (цитується за...);
- посилання на декілька джерел у квадратних дужках виокремлюється крапкою з комою, прізвища подаються по алфавіту (приклад: Поняття готовності у своїх працях аналізують М. Дяченко, Л. Кандибович, Є. Клімов, В. Крутецький, Д. Узнадзе та ін. [12; 32; 36; 74].);

- на графічні матеріали, рисунки, формули, статистичні данні, які беруться з певних джерел, також потрібні посилання;
- лапки в цитаті мають відрізнятися від лапок цитати («»). Зазвичай такі: (“ ”).

Згідно з ДСТУ 8302:2015, якщо в тексті згадують конкретну частину тексту документа, після неї потрібно зазначати (у квадратних дужках) порядковий номер позатекстового бібліографічного посилання та сторінку, на якій подано цей об'єкт посилання. Між поданими відомостями проставляють знак «кома».

Приклад 1 (для дослівного цитування).

Посилання у тексті кваліфікаційної роботи:

Н.Г. Нагайчук наголошує, що «характер спільного навчання обумовлений цілями, змістом процесу навчання, методами, прийомами, засобами, видами діяльності учнів» [4, с. 97].

У позатекстовому списку джерел інформації:

4. Нагайчук Н.Г. Педагогіка. Київ : УБС НБУ, 2010. 527 с.

Приклад 2 (для перефразування, загальних відомостей чи узагальнення робіт інших авторів – тобто, коли дослівне цитування не здійснюється).

Посилання у тексті кваліфікаційної роботи:

Правила банківського кредитування підприємств державної форми власності викладено у навчальному посібнику «Кредитування та ризику» (автори М.П. Денисенко, В.М. Догмачов, В.Г. Кабанов) [35].

У позатекстовому списку джерел інформації:

35. Денисенко М.П., Догмачов В.М., Кабанов В.Г. Кредитування та ризику : навч. посіб. Київ, 2008. 213 с.

Коректне оформлення посилань та цитувань передбачає, що з тексту кваліфікаційної роботи *цілком зрозуміло*, який текст є авторським (написаним автором кваліфікаційної роботи), а який – належить іншому автору (авторам).

На усі джерела, що розташовані у списку джерел інформації кваліфікаційної роботи, *повинні бути посилання* в основній частині пояснювальної записки.

Дотримання принципів академічної доброчесності – одна з ключових цінностей академічного середовища НТУ «ХПІ»!

5 ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ

5.1 Загальні вимоги

Оформлення дипломної магістерської роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державними стандартами ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлювання», ДСТУ 1.5-2015 Національна стандартизація. Правила розроблення, викладення та оформлення національних нормативних документів.

Кваліфікаційну роботу друкують на аркушах друкарського паперу формату А4 (297 мм x 210 мм).

Текст дипломної магістерської роботи необхідно друкувати, залишаючи поля: вгорі, внизу – 20 мм, з лівого боку – 30 мм, з правого боку – 15 мм. Текст документа виконують на одному боці аркуша через півтора інтервали, кегль шрифту 14 п.; для елементів тексту (таблиць, приміток тощо) допускається шрифт 12 п.; рекомендований шрифт – Times New Roman. Абзацний відступ повинен бути однаковим протягом всього тексту пояснювальної записки і дорівнювати 1,25 см.

Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору, середньої жирності. Щільність тексту магістерської роботи повинна бути однаковою.

Окремі помилки, описки, графічні та інші неточності дозволено виправляти підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою та нанесенням на те ж саме місце виправленого зображення.

Робота виконується державною мовою. Прізвища, назви закладів освіти, наукових установ, організацій, підприємств та інші власні назви у тексті пояснювальної записки наводяться мовою оригіналу. Допускається транслітерувати власні назви та наводити назви організацій у перекладі українською мовою, якою оформлено пояснювальну записку, додаючи в дужках (при першому згадуванні) оригінальну назву.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки розділів, підрозділів мають відображати їх зміст та бути стислими і точними. Крапку у кінці заголовка не ставлять.

Заголовки структурних частин роботи ЗМІСТ, ВСТУП, 1 (2,3) НАЗВА РОЗДІЛУ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ, ДОДАТОК друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки) напівжирним шрифтом.

На початку розділу зверху сторінки по центру вказують номер розділу, а далі без крапки друкують назву розділу великими літерами.

Приклад

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА

Відстань між заголовком розділу та наступним текстом або заголовком підрозділу повинна складати один вільний рядок.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу крапка не ставиться. Після номеру підрозділу у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими напівжирними літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять.

Приклад

1.2 Аналіз поняття «комунікативна взаємодія» у науковій літературі

Підрозділи відділяються від назви розділу та попереднього підрозділу інтервалом в один вільний рядок.

Не допускається розташовувати заголовок підрозділу в кінці сторінки, якщо після нього можна розташувати тільки один рядок тексту або його зовсім нема.

5.2 Вимоги до нумерації сторінок роботи

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами без знаку №.

Нумерація сторінок дипломної магістерської роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки.

Першою сторінкою вважаються титульні сторінки, завдання на дипломну роботу та реферат. На титульних аркушах, завданні на випускню кваліфікаційну роботу, рефераті номер сторінки не

ставиться. Нумерація сторінок пояснювальної записки починається з цифри 2 на аркуші ЗМІСТ.

Ілюстрації та таблиці, розташовані на окремих сторінках, також включають до загальної нумерації сторінок роботи.

5.3 Скорочення

Слова в тексті пояснювальної записки і в таблицях скорочувати не допускається. Виняток складають скорочення слів і словосполучень, встановлені в державних стандартах або загальноприйняті в українській мові.

Дозволяється застосовувати скорочення слів і словосполучень, характерні для професійної сфери знань. Записувати такі скорочення можна одним з двох таких способів: 1) якщо кожне з них повторюється у подальшому не менше трьох разів, – безпосередньо в тексті (у дужках після повного найменування при першому згадуванні); 2) або в переліку умовних позначок та скорочень.

5.4 Ілюстрації

Ілюстрації (креслення, рисунки, схеми, діаграми тощо), які розміщуються у тексті, називаються рисунками. Рисунок, як правило, слід розміщувати безпосередньо після першого його згадування в тексті пояснювальної записки або на наступній сторінці. На всі наведені в роботі ілюстрації повинні бути посилання у її тексті.

Усі ілюстрації повинні мати назву. Ілюстрації позначаються словом «Рисунок...», яке разом із назвою ілюстрації розташовується під рисунком, після пояснювальних даних, без крапки в кінці, по центру рядка.

Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається із номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою. Наприклад, рисунок 2.1 – перший рисунок другого розділу. Номер рисунка відокремлюють від його назви за допомогою тире.

За необхідністю після самого рисунку можуть бути наведені пояснення до рисунку, наприклад, за допомогою слова «тут».

Відстань між ілюстраціями і подальшим чи попереднім текстом повинна дорівнювати одному вільному рядку.

Приклад

Рисунок 2.9 – Діагностика рівнів здатності до трансформаційного лідерства (основна вибірка) за результатами проведення методики «Багатофакторний опитувальник лідерства» Басса Б.

5.5 Таблиці

Для зручності викладання тексту пояснювальної записки цифровий матеріал слід оформлювати у вигляді таблиць. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті роботи.

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці.

Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, які наводяться у додатках.

Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад, таблиця 1.3 – третя таблиця першого розділу.

Всі таблиці повинні мати назву. Назва повинна бути стислою і відображати зміст таблиці. Слово «Таблиця» пишуть з абзацу, номер таблиці відокремлюють від її назви за допомогою тире. Назву таблиці друкують маленькими літерами (крім першої великої), без крапки в кінці та розмішують над таблицею у тому ж рядку, що й її номер.

Зверху та знизу таблиці рекомендується залишати один вільний рядок.

Приклад

Таблиця 2.3 – Емпіричні дані методики вивчення статусів лідерських якостей за шкалою «Невизначений статус» до проведення тренінгу

Шкала	Курси		U	кр	P	Курси		U	кр	P
	3	1				3	2			
«Невизначений»	8,1	4,5	1,8		$p \leq 0,01$	7,3	4,73	2,5		$p \leq 0,01$

Якщо рядки чи колонки таблиці виходять за межі формату сторінки, то таблицю поділяють на частини, які переносять на наступну сторінку (сторінки). При розподілі таблиці заголовки стовпців на наступній сторінці замінюють відповідно арабськими цифрами, які наведено на додатковому рядку на попередній сторінці. У кожній частині повторюють її головку і боковик або замінюють рядком з номерами колонок, які зазначені у першій частині таблиці.

При цьому слово «Таблиця», її номер і назву розміщують тільки над першою частиною таблиці, а над іншими частинами з лівого боку друкують з абзацу: «Продовження таблиці __» , а над останньою частиною – «Кінець таблиці __».

Приклад

Продовження Таблиці 4.1

1	2	3	4
Середній бал	78,24	70,00	63,92
Ранжування, умов.од.	1,00	0,89	0,82

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з маленької, якщо вони складають одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків та підзаголовків таблиці крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки таблиці вказують в однині.

Не припускається закінчувати розділ чи підрозділ рисунком чи таблицею. Після них обов'язково має бути наведений аналіз певних даних чи інших положень, які ілюструються цим рисунком або таблицею.

5.6 Переліки

При перерахуванні у тексті пояснювальної записки певних однорідних об'єктів чи положень їх позначають одним зі способів:

- арабськими цифрами з дужкою;
- малими літерами української абетки з дужкою (крім літер є, з, і, ї й, о, ч, ь);
- знаком тире.

Після слова, що передує перелікам, ставлять двокрапку. Текст переліків разом із позначенням починають з абзацу і виконують малими літерами, у кінці переліків ставлять крапку з комою (крім останнього, після якого ставлять крапку).

Приклад

Основними функціями лекції є:

- інформаційно-пізнавальна;
- світоглядна;
- логіко-методологічна;
- ідейно-виховна;
- методична.

За необхідності припускається подальша деталізація переліків (другий рівень). У цьому випадку їх записують з абзацу відносно переліків першого рівня.

Приклад

Чинники середовища, які впливають на мотиви навчально-пізнавальної діяльності можна поділити на дві групи:

- 1) ті, що сприяють задоволенню процесом навчання:
 - а) відчуття свого професійного і особистісного розвитку;
 - б) сам процес навчання;
- 2) ті, що формують усвідомлення впливу знань на життєві успіхи:
 - а) підвищення професійної компетенції;
 - б) визнання досягнень студента викладачем;
 - в) зростання авторитету серед студентів;
 - г) відчуття відповідальності за набуття знань;
 - д) усвідомлення можливості просування по службі;
 - е) відчуття професійного зростання.

5.7 Формули та рівняння

Формули та рівняння розташовують посередині сторінки в окремому рядку. Вище та нижче кожної формули залишають не менше одного вільного рядка.

Формули нумерують арабськими цифрами у межах відповідного розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номеру формули, відокремлених крапкою, та проставляється з крайнього правого боку аркуша на рівні формули у круглих дужках. Посилання у тексті на номер формули дають у дужках.

Приклад

Згідно з формулою (3.2) маємо:

$$e_2 = 1,2 \cdot 0,9 = 1,08\% \quad (3.2)$$

Формулу з її безпосереднім використанням для обчислень описують у такому порядку. Спочатку наводять символами формулу, після неї – знак рівняння, а потім підставляють числові значення величин, що входять до складу формули, з урахуванням прийнятої системи одиниць (СІ).

Переносити формулу на наступний рядок допускається тільки на знаках виконання операцій. При цьому знак на початку наступного рядка повторюють. Знак множення при переносі заміняють на «х».

Формула з числовим значенням коефіцієнтів та параметрів не нумерується:

$$K = 3 \times 40 = 120$$

Пояснення значень символів та числових коефіцієнтів, що входять до складу формули, повинні бути наведені безпосередньо під формулою за допомогою слова «де».

Приклад

Для умов міста Харкова, величина КПО_н розраховується за формулою:

$$e_N = e_n m_N \quad (3.1)$$

де e_n – значення КПО для третього пояса світлового клімату, що дорівнює 1,5%;

m_N – коефіцієнт світлового клімату, $m_N = 0,9$;

N – номер групи забезпеченості природним світлом.

Формули, які розташовані одна за одною та не відокремлені між собою текстом, відокремлюються комою.

Вказувати розмірність величини поряд з формулою не припускається.

5.8 Приклади та примітки

Примітки наводять, якщо необхідні пояснення або довідкові дані до змісту тексту, таблиць чи ілюстрацій.

Примітки розташовують безпосередньо після тексту, ілюстрації або таблиці, до яких вони відносяться. Примітки до таблиці розміщують під лінією, яка визначає кінець таблиці.

Слово «Примітка» друкують шрифтом кегля 12 з абзацу з великої літери і не підкреслюють. Примітки виконують з мінімальним міжрядковим інтервалом. Після слова «Примітка» ставлять крапку і на тому ж рядку з великої літери наводять текст примітки. Одну примітку не нумерують.

Приклад

Примітка. Оцінки наведені згідно з чотирибальною системою прийнятою у закладах вищої освіти України

Якщо приміток декілька, їх нумерують арабськими цифрами без крапки. У цьому випадку пишуть слово «Примітки», ставлять після нього двокрапку і з нового рядка з абзацу з великої літери разом з порядковим номером наводять текст примітки.

Приклади наводять у тих випадках, коли вони пояснюють зміст тексту документа або сприяють більш стислому його викладенню.

Приклади розташовують безпосередньо після тексту, який потребує пояснення.

Слово «Приклад», «Приклади» виконують курсивом і розміщують на окремому рядку з абзацу без розділових знаків. Якщо текст прикладу розміщено на тому ж рядку, що й слово «Приклад», то після слова «Приклад» ставиться крапка. Якщо прикладів декілька, їх нумерують так само, як примітки.

5.9 Виноски

Якщо в тексті або таблиці необхідно пояснити окремі дані, то їх можна оформлювати за допомогою виносок. Виноски у тексті розташовують у кінці сторінки, на якій вони зазначені, і відокремлюють від загального тексту короткою горизонтальною лінією.

Текст виносок друкують через один інтервал.

Нумерація виносок здійснюється окремо для кожної сторінки.

5.10 Посилання

Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором.

При згадуванні в тексті пояснювальної записки літературного джерела чи документа після його назви чи прізвища автора слід позначати його у квадратних дужках порядковим номером, під яким воно наведено у списку джерел інформації [5]. Якщо посилання містить конкретну цитату, фактичний чи цифровий матеріал, через кому після номера джерела наводяться літера «с» з крапкою і номер сторінки, на якій розташовано цитований матеріал: [7, с.34].

У тих випадках, коли в тексті пояснювальної записки використовується цитата з якогось джерела, вона обов'язково повинна бути наведена у лапках і точно за текстом. Безпосередньо після лапок у квадратних дужках ставиться номер джерела і через кому номер сторінки (чи сторінок), на якій вона розташована, і тільки після цього ставиться крапка, яка позначає кінець речення.

Приклад

Л.Л. Тovaжнянський, О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов вважають, що «наукові знання являють собою всю сукупність законів, фактів, понять, теорій, закономірностей та узагальненої картини світу. Усе це відповідно до освітньої функції повинен досягнути студент в процесі професійної підготовки і включити до структури свого особистого досвіду» [8, с.127].

У випадках, коли у посиланні згадуються кілька джерел, їхні номери позначають у тексті таким чином.

Приклад

«... у роботах [3], [4] ...»; «... у роботах [8], [9], [15] – [19] ...».

При необхідності посилання на матеріал певних розділів, підрозділів, пунктів чи підпунктів самої випускної кваліфікаційної роботи магістра, на ілюстрації, таблиці, формули чи додатки у тексті пояснювальної записки наводять лише відповідні їхні номери. При використанні посилань слід писати: «...у розділі 1...», «... згідно з 3.1 нашої роботи ...»; «... на рисунку 2.4 ...» або «... на рис. 2.4...»; «... подані у таблиці 1.1» або «... подані у табл. 1.1»; «...за формулою (1.4)...», «у додатку Б» тощо.

5.11 Оформлення додатків

Додатки слід оформлювати як продовження пояснювальної записки до випускної кваліфікаційної роботи магістра у вигляді окремої частини, розташовуючи їх у порядку з'явлення посилань на них в тексті записки. При цьому додатки повинні мати спільну із всією роботою наскрізну нумерацію сторінок. Усі додатки повинні бути зазначені у змісті.

Кожен додаток, як структурний елемент пояснювальної записки, починають з окремого аркушу, на якому зверху, по центру рядка друкують великими літерами напівжирним шрифтом слово «ДОДАТОК» та його назву.

Додатки позначають великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Якщо додаток один, його також позначають як «ДОДАТОК А».

Додаток повинен мати заголовок, надрукований під словом «ДОДАТОК__» маленькими літерами з першою великою симетрично по центру відносно до тексту сторінки.

Якщо додатками є копії документів, проспекти тощо, то перед копією слід розмістити чистий аркуш, на якому посередині пишуть слово «ДОДАТОК__» та його найменування. Сторінки копій нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння в тексті додатку слід нумерувати у межах кожного додатку: рисунок Д.3 – третій рисунок додатку Д; таблиця А.2 – друга таблиця додатку А; формула (В.1) – перша формула додатку В.

5.12 Оформлення графічної частини

Графічна частина призначена для допомоги студентів при захисті випускної кваліфікаційної роботи і до її оформлення не встановлюється ніяких обов'язкових вимог. Рекомендується виготовляти графічну частину роботи у вигляді окремих комп'ютерних файлів в програмі Power Point і демонструвати їх на екрані за допомогою мультимедійного проектора. Рекомендується виносити необхідну інформацію на 10-14 слайдів, а також роздруковувати їх у вигляді комплекту відповідних матеріалів на аркушах формату А4 для кожного члена державної екзаменаційної комісії.

До графічної частини слід виносити змістовну постановку задачі дипломного дослідження, графічні матеріали (схеми, графіки, таблиці, діаграми тощо), математичні моделі та стислі текстові фрагменти, які дають максимальне уявлення про зміст роботи.

Всі матеріали розташовуються у тому порядку, в якому студент викладатиме доповідь за своєю випускною кваліфікаційною роботою. Це максимальною мірою сприятиме тому, щоб він міг логічно, чітко і послідовно викласти основні положення виконаного дослідження.

6 ЗАХИСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Державна атестація здобувача передбачає захист дипломної магістерської роботи, яка є підсумком навчання за фахом.

До захисту дипломної магістерської роботи допускаються здобувачі, які успішно та повною мірою виконали навчальний план.

Дипломна магістерська робота подається керівникові для перевірки у терміни, визначені у завданні на виконання дипломної магістерської роботи.

Керівник надає відгук про дипломну магістерську роботу, в якому зазначаються: актуальність дослідження; ефективність використаної методології; рівень застосування здобутих у процесі навчання теоретичних знань та підготовки до виконання наукових досліджень; вміння самостійно вирішувати наукові та практичні задачі; вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки; перспективність запропонованих рекомендацій та висновків. Приклад відгуку наукового керівника наведено у Додатку К.

У випадку негативного висновку щодо допуску здобувача до захисту дипломної магістерської роботи, це питання виноситься на розгляд засідання кафедри за участю наукового керівника.

Дипломна магістерська робота, рекомендована науковим керівником до захисту, направляється на рецензування.

Рецензентів призначає кафедра. У якості рецензентів магістерських робіт можуть виступати науковці, що мають наукові ступені та вчені звання і працюють на кафедрах в інших закладах вищої освіти, близьких за своїм профілем до спеціальностей, за якими захищатимуться здобувачі.

У своїх висновках рецензенти відзначають актуальність теми дослідження, новизну, конкретну особисту участь здобувача в одержанні результатів, викладених у роботі, ступінь обґрунтування наукових і практичних положень та рекомендацію щодо диференційованої оцінки її якості за чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту. Підпис рецензента завіряється печаткою організації, де працює рецензент. Приклад рецензії наведено у Додатку Л.

Завершена дипломна магістерська робота, підписана автором, разом з письмовим відгуком керівника та рецензією, подається завідувачу кафедри з метою вирішення питання про допуск здобувача

до захисту. До екзаменаційної комісії можуть бути надані також матеріали, які характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи (надруковані статті, методичні розробки, рукописи статей тощо – підшиваються у кінці пояснювальної записки).

Подана до захисту дипломна магістерська робота повинна мати на титульній сторінці підписи здобувача вищої освіти, наукового керівника, нормоконтролера, консультантів, рецензента (за потреби).

На підставі відгуку керівника та підписів керівника, консультантів та нормоконтролера завідувач кафедри приймає рішення про допуск роботи до захисту і ставить підпис на титульному аркуші дипломної роботи.

Після цього здобувач вищої освіти подає на кафедру повну електронну версію своєї дипломної роботи у термін, встановлений рішенням кафедри, але не пізніше ніж за 1 день до строку закінчення терміну, відведеному згідно з графіком навчального процесу НТУ «ХП», для подальшого розміщення її в Електронному «Репозитарії кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут». Формат файлів та назви файлів документів формуються відповідно до «Інструкції з технології архівування в електронному репозитарії кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут».

Захист дипломної магістерської роботи відбувається прилюдно на засіданні державної екзаменаційної комісії, склад якої затверджується у встановленому порядку. Студент готує для виступу доповідь та презентацію до неї. Під час прилюдного захисту здобувач доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів Державної екзаменаційної комісії. Секретар комісії протоколює процедуру захисту.

ДОДАТОК А
Зразок оформлення першої титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Інститут соціально-гуманітарних технологій
Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами
ім.акад.І.А.Зязюна
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Освітня програма Педагогіка вищої школи

До захисту допускаю
Завідувач кафедри
Олександр РОМАНОВСЬКИЙ
(ім'я та прізвище)

(підпис, дата)

ДИПЛОМНА РОБОТА

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Тема роботи Формування навичок комунікативної взаємодії
з пацієнтами у майбутніх сімейних лікарів

Шифр роботи СГТ-М621.17
(група, номер теми за наказом)

Виконавець (иця) Петренко Ірина Сергіївна
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник (ця) доцент Резнік Світлана Миколаївна
(посада, прізвище, ім'я та по-батькові)

Харків 2022

ДОДАТОК Б
Зразок оформлення другої титульної сторінки

Назва виробу, об'єкта або теми	Назва документа	Формат	Кільк. арк.	Примітка	
	<u>Документи загальні</u>				
	Завдання на ДР	A4	1		
	Пояснювальна записка до ДР	A4	60		
	<u>Ілюстративні матеріали</u>				
Формування навичок комунікативної взаємодії з пацієнтами у майбутніх сімейних лікарів	Презентація	A4	12		
	<u>Наукові розробки</u>				
Особливості підготовки майбутніх сімейних лікарів до ефективної взаємодії з пацієнтами	Стаття	A4	6		
	СГТ-М621.17 ВД				
	Прізвище	Підп.	Дата		
Розроб.	Петренко				
Перев.	Резнік				
Н.контр.	Середа				
Затв.	Романовський				
	Формування навичок комунікативної взаємодії з пацієнтами у майбутніх сімейних лікарів Відомість документів		Літ.	Арк.	Аркушів
			Д	ПМ	1
			НТУ «ХП» Кафедра ППУСС		

ДОДАТОК В
Зразок оформлення завдання на дипломну роботу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Інститут соціально-гуманітарних технологій
Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами
ім.акад.І.А.Зязюна
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Освітня програма Педагогіка вищої школи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
(підпис)
Олександр РОМАНОВСЬКИЙ
(ім'я та прізвище)
«__» _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТТУ (ЦІ)**

Петренко Ірині Сергіївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1 Тема роботи Формування навичок комунікативної взаємодії з пацієнтами у майбутніх сімейних лікарів

Керівник (ця) роботи доцент Резнік Світлана Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по НТУ «ХПІ» від «19» жовтня 2022 р. № 2308 ст

2 Термін подання студентом (кою) роботи 25 листопада 2022 р.

3 Вихідні дані до роботи Документація статистичної, періодичної та поточної звітності

4 Перелік питань, які потрібно розробити у пояснювальній записці Теоретико-методологічні аспекти комунікативної взаємодії у професійній діяльності медичного працівника; Експериментальне дослідження формування навичок комунікативної взаємодії з пацієнтами у майбутніх сімейних лікарів

5 Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Презентація - 12 аркушів А4

6 Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Резнік С.М., доцент		
Розділ 2	Резнік С.М., доцент		
Психолого-педагогічні засади безпеки діяльності в освіті	Демідова Ю.Є., доцент		

7 Дата видачі завдання «02» вересня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер етапу	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1	Вибір та обґрунтування теми, постановка проблем і завдань	10.09.2022	
2	Аналітичний огляд джерел, вибір методик досліджень	01.10.2022	
3	Проведення емпіричного дослідження	20.10.2022	
4	Інтерпретація отриманих результатів	01.11.2022	
5	Підготовка і виконання пояснювальної записки	15.11.2022	
6	Підготовка висновків	20.11.2022	
7	Подання ДР на відгук та зовнішню рецензію	25.11.2022	
8	Подання ДР на допуск до захисту	30.11.2022	
9	Захист ДР	15.12.2022	

Студент (ка)

Керівник (ця) роботи

Петренко І.С.

(підпис)(прізвище та ініціали)

Резнік С.М.

(підпис)(прізвище та ініціали)

ДОДАТОК Г
Зразок оформлення титульного аркушу пояснювальної записки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Інститут соціально-гуманітарних технологій
Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами
ім.акад.І.А.Зязюна
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Освітня програма Педагогіка вищої школи

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи
другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КОМУНІКАТИВНОЇ
ВЗАЄМОДІЇ З ПАЦІЄНТАМИ У МАЙБУТНІХ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ

Виконав студент (ка) 2 курсу, групи СГТ-М621
Петренко І.С.

(підпис, прізвище та ініціали)

Керівник (ця) Резнік С.М.

(підпис, прізвище та ініціали)

Рецензент (ка) Бакатанова В.Б.

(підпис, прізвище та ініціали)

Нормоконтроль Середа Н.В.

(підпис, прізвище та ініціали)

Харків 2022

ДОДАТОК Д
Зразок оформлення реферату

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до ДР: 62 с., 12 рис., 4 табл., 16 джерел, 3 додатки.

Ключові слова: КОМУНІКАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ, КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ, ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ, МАЙБУТНІ СІМЕЙНІ ЛІКАРІ, СПІЛКУВАННЯ З ПАЦІЄНТОМ, МЕДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ, ТРЕНІНГИ З РОЗВИТКУ НАВИЧОК КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх сімейних лікарів в умовах закладів вищої медичної освіти.

Предмет дослідження – засоби формування навичок комунікативної взаємодії з пацієнтами у майбутніх сімейних лікарів.

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування і експериментальна перевірка засобів формування навичок комунікативної взаємодії з пацієнтами у майбутніх сімейних лікарів.

Завдання дослідження:

1. проаналізувати сутність поняття «комунікативна взаємодія»;
2. визначити особливості спілкування лікаря за пацієнтом в медичній практиці;
3. проаналізувати питання медичної етики та медичної деонтології у спілкуванні лікаря з пацієнтом;
4. розглянути засоби формування навичок комунікативної взаємодії з пацієнтами у майбутніх лікарів;
5. провести експериментальну перевірку ефективності використання активних методів навчання у процесі формування й розвитку навичок комунікативної взаємодії з пацієнтами у майбутніх сімейних лікарів.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз, порівняння, узагальнення та систематизація теоретичних і досліджених даних; емпіричні – спостереження, анкетування, тестування, бесіда, опитування, педагогічний експеримент; статистичні методи – методи математичної обробки й кількісного аналізу.

Практичне значення результатів досліджень та пропозицій автора полягає в удосконаленні змісту елективного курсу «Деонтологія в медицині» з розширенням тем, присвячених комунікативній взаємодії лікаря з пацієнтом, у впровадженні у викладання професійно-орієнтованих дисциплін «Терапія» («Внутрішня медицина») та «Догляд за хворими» таких активних методів навчання, як рольові ігри, аналіз конкретних ситуацій, соціально-психологічний та професійно-орієнтований тренінг.

** (Вимоги до оформлення реферату: 1 сторінка тексту, кегль 12, одинарний інтервал)*

ДОДАТОК Е
Зразок оформлення змісту

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1 Теоретико-методологічні аспекти комунікативної взаємодії у професійній діяльності медичного працівника.....	5
1.1 Аналіз поняття «комунікативна взаємодія» у науковій літературі.....	5
1.2 Особливості спілкування в медичній практиці.....	10
1.3 Питання медичної етики та медичної деонтології у спілкуванні лікаря з пацієнтом.....	15
2 Експериментальне дослідження формування навичок комунікативної взаємодії з пацієнтами у майбутніх сімейних лікарів.....	20
2.1 Організація експерименту та констатувальний етап експериментального дослідження.....	20
2.2 Використання соціально-психологічних та професійно-орієнтованих тренінгів у процесі розвитку навичок комунікативної взаємодії з пацієнтами у майбутніх сімейних лікарів.....	25
2.3 Результати експериментального дослідження.....	30
3 Психолого-педагогічні засади безпеки діяльності в освіті.....	35
3.1 Психологічна та соціальна безпека професійної діяльності в галузі.....	35
3.2 Фактори ефективної професійної діяльності в галузі.....	36
3.3 Соціальне та психологічне забезпечення безпеки діяльності в галузі.....	38
Висновки.....	40
Список джерел інформації.....	42
Додаток А Етичний кодекс лікаря України.....	47
Додаток Б Робоча програма дисципліни «Деонтологія в медицині».....	48

ДОДАТОК Ж
Перелік орієнтовних тем випускних кваліфікаційних робіт
магістрів

1. Формування лідерських якостей здобувачів вищої освіти у процесі фахової підготовки.
2. Розвиток лідерського потенціалу у здобувачів вищої освіти.
3. Формування моральних цінностей у майбутніх викладачів у процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти.
4. Формування педагогічної культури майбутніх викладачів у процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти.
5. Формування продуктивного педагогічного мислення майбутніх викладачів у закладах вищої освіти.
6. Формування професійних інтересів майбутніх викладачів у закладах вищої освіти.
7. Формування лідерської позиції у здобувачів вищої освіти в умовах навчання в магістратурі.
8. Формування професійного іміджу майбутнього викладача у закладах вищої освіти.
9. Формування професійної толерантності майбутніх викладачів у закладах вищої освіти.
10. Формування професійної компетентності магістрантів спеціалізації «Педагогіка вищої школи».
11. Формування творчих здібностей майбутніх викладачів у процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти.
12. Формування ціннісних орієнтацій у студентської молоді в умовах університетської освіти.
13. Формування креативності майбутніх викладачів у процесі навчання в магістратурі у закладах вищої освіти.
14. Формування критичного мислення як складової професійної підготовки здобувачів вищої освіти.
15. Формування правової культури майбутніх викладачів на етапі магістерської підготовки у закладах вищої освіти.
16. Формування соціального здоров'я студентської молоді у позааудиторній виховній роботі закладу вищої освіти.
17. Педагогічні умови розвитку професійного становлення майбутніх тренерів-викладачів у процесі магістерської підготовки.
18. Формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів вищої школи у процесі фахової підготовки.

19. Формування професійно-етичної компетентності майбутніх викладачів у процесі в умовах дистанційної освіти у закладах вищої освіти.
20. Педагогічні умови підготовки майбутніх викладачів до здоров'язберігаючого навчання здобувачів в умовах університетської освіти.
21. Формування педагогічного артистизму майбутніх викладачів у процесі фахової підготовки.
22. Формування самоосвітньої компетентності у майбутніх викладачів вищої школи.
23. Розвиток комунікативних здібностей майбутнього викладача в освітньому процесі вищої школи засобами дистанційних технологій навчання.
24. Розвиток рефлексивних здібностей як необхідна умова професійної підготовки педагога вищої школи.
25. Формування культури мислення здобувача вищої освіти в умовах змішаного навчання.
26. Формування навичок науково-дослідної роботи у майбутніх викладачів в умовах дистанційної освіти у закладах вищої освіти.
27. Розвиток творчого потенціалу майбутніх педагогів засобами дистанційних технологій.
28. Формування естетичної культури майбутніх викладачів вищої школи в освітньому процесі у закладах вищої освіти.
29. Формування комунікативної компетентності майбутніх юристів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.
30. Вивчення дисциплін економічного циклу як фактор формування підприємливості у здобувачів вищої освіти.
31. Формування гуманістичної спрямованості особистості майбутнього викладача у процесі освітньої діяльності у закладах вищої освіти.
32. Зміст, методи і форми педагогіки партнерства у системі виховання майбутніх фахівців освітньої галузі.
33. Педагогічні умови формування національної свідомості здобувачів вищої освіти.
34. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб формування фахової компетентності здобувачів вищої освіти.
35. Дидактичні умови становлення творчої особистості майбутнього фахівця засобами інтернет-сервісів.
36. Соціальне становлення особистості майбутнього фахівця в умовах університетської освіти.

37. Інформаційно-комп'ютерні технології навчального процесу як засіб формування професійних компетенцій здобувачів вищої освіти.
38. Формування духовно-етичних цінностей здобувачів вищої освіти засобами етнопедагогіки.
39. Формування системи гуманістичних цінностей у здобувачів вищої освіти.
40. Упровадження STEM-технології в процес магістерської підготовки майбутніх інженерів.
41. Формування соціальної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах навчання в магістратурі.
42. Формування громадянської компетентності здобувачів вищої освіти в освітньому середовищі у закладах вищої освіти.
43. Використання мережевих технологій у фаховій підготовці здобувачів вищої освіти.
44. Патріотичне виховання здобувачів вищої освіти в освітньому середовищі у закладах вищої освіти.
45. Педагогічні умови формування гендерної культури здобувачів вищої освіти.
46. Формування інфомедіаграмотності майбутнього викладача вищої школи у процесі магістерської підготовки.
47. Оптимізація педагогічної діяльності викладача вищої школи в умовах професійного вигорання.
48. Педагогічні умови формування сексуальної культури молоді в освітньому середовищі у закладах вищої освіти.
49. Освітні Інтернет-технології як інститут професіоналізації здобувачів вищої освіти.
50. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців в умовах віддаленого навчання.

ДОДАТОК И

Конференції, організатором яких є кафедра педагогіки і психології управління соціальними системами імені акад.

І.А.Зязюна:

1. Міжнародна науково-практична конференція «Наукова школа академіка І.А. Зязюна у його соратниках та учнях»
2. Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Психолого-педагогічні аспекти формування управлінського потенціалу сучасної молоді: теорія та практика»
3. Міжнародна науково-практична конференція «Лідери ХХІ століття. Формування особистості харизматичного лідера на основі гуманітарних технологій»
4. Міжнародна науково-практична конференція «Духовно-моральні основи та відповідальність особистості в долі людської цивілізації»

Секції кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А.Зязюна у загальноуніверситетських конференціях:

5. Міжнародна науково-теоретична конференція студентів і аспірантів «Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта і соціальний прогрес»

Секція: *Роль педагогіки й психології у формуванні харизматичного лідера*

6. Міжнародна науково-практична конференція "Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я" (Мікрокад)

Секція: *Управління соціальними системами і підготовка кадрів*

ДОДАТОК К

Зразок форми відгуку наукового керівника

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

ВІДГУК

на дипломну роботу здобувача вищої освіти групи СГТ-620
Панамарьової Ольги Борисівни спеціальності 011 «Освітні, педагогічні
науки»

на тему «Формування базових компетентностей майбутніх техніків-
технологів у процесі фахової підготовки»

Актуальність роботи полягає у вирішенні питань, пов'язаних із підвищенням якості професійної підготовки майбутніх техніків-технологів. В дослідженні наголошується на підвищенні вимог до сучасних майбутніх техніків-технологів, їх професійних компетентностей, мобільності та конкурентоспроможності.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку джерел інформації і додатків. Загальний обсяг роботи дорівнює 65 сторінок основного тексту, містить 12 таблиць та 5 рисунків.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що розроблено структуру базових компетентностей майбутніх техніків-технологів, визначено умови формування відповідних базових компетентностей і експериментально доведено ефективність їх застосування. Доповнено наукові уявлення про підходи до практичної підготовки майбутніх техніків-технологів.

До позитивних сторін можна віднести те, що автором проаналізовано стан підготовки майбутніх техніків-технологів, визначено як вимоги, що висувуються до фахівців, так і протиріччя, що існують у такі підготовці, виділено умови формування базових компетентностей майбутніх техніків-технологів і експериментально доведено ефективність їх застосування.

Варто визначити можливість практичного застосування виконаної магістерської кваліфікаційної роботи Панамарьової О.Б., отримані результати якої можуть бути впроваджені в процес фахової підготовки майбутніх техніків-технологів. Таким чином, магістерська кваліфікаційна робота Панамарьової О.Б. отримує допуск до захисту в Державній екзаменаційній комісії, заслуговує на оцінку «відмінно», а сама автор – присудження кваліфікації магістра зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки».

Науковий керівник
професор кафедри педагогіки і психології
управління соціальними системами
ім.акад. І.А. Зязюна, д.пед.н., професор

О.А.Ігнатюк

Дата «__» _____ 2022 р.

ДОДАТОК Л

Зразок форми рецензії на випускну кваліфікаційну роботу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

РЕЦЕНЗІЯ

на випускну магістерську роботу
(указати вид кваліфікаційної роботи)

Здобувача вищої освіти Сушко Олександри Сергіївни
Тема Формування інформаційної культури викладачів вищої школи
у процесі фахової підготовки

Освітній ступінь магістр
(назва «бакалавр» магістр)

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки
(код і назва спеціальності)

Освітня програма Педагогіка вищої школи
(код і назва освітньої програми)

Обсяг кваліфікаційної роботи 73 с.

Кількість сторінок пояснювальної записки 69 с.

1) короткий зміст кваліфікаційної роботи та прийнятих рішень:
Формування інформаційної культури та грамотності здобувачів
вищої освіти другого рівня підготовки «магістр» пов'язана з
розширенням впливу засобів масової комунікації, відтак це зумовлює
необхідність особистісно-орієнтованого підходу до розвитку
критичного мислення майбутніх фахівців, становлення захисного
механізму до значного впливу засобів масової комунікації, які
спричиняють відчутне зростання інтелектуального і культурного
потенціалу особистості.

2) висновок про відповідність кваліфікаційної роботи
завданню: Рецензована робота відповідає заявленим завданням
дослідження, які розкриваються у трьох її розділах

3) характеристика виконання кожного розділу кваліфікаційної
роботи, рівень відповідності останнім досягненням науки та техніки і
передовим методам роботи: Кваліфікаційна робота складається із
вступу, трьох розділів, висновків, списку джерел інформації,
додатків. Загальний обсяг дорівнює 85 сторінкам тексту, містить 3

рисунки. Ознайомлення із текстом роботи дозволяє стверджувати про відповідність тексту роботи названій темі та можна відзначити достатньо високий.

4) позитивні особливості: Новизна дослідження полягає у розробці методики формування інформаційної культури майбутніх викладачів вищої школи у процесі фахової підготовки та активізації їх навчально-пізнавальної діяльності. Заслужує на увагу обґрунтування важливості та необхідності формування інформаційної культури, як складової освітнього процесу підготовки майбутніх викладачів вищої школи та її дослідна-експериментальна перевірка дієвості у підвищенні рівня сформованості інформаційної культури майбутнього викладача вищої школи.

5) оцінка графічного оформлення та пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи: визиває схвалення, достатньо інформативна.

6) зауваження: До зауважень дипломної роботи слід віднести недостатньо поглиблений аналіз фахових джерел проблеми дослідження та власну оцінку автора на виявлені факти аналітичного огляду. Проте, вказані зауваження не впливають на позитивне враження від проведеного дослідження.

7) відгук про роботу загалом: Робота відповідає темі, поставлені цілі досягнуті, завдання вирішені. Робота виконана у повній відповідності до вимог, що встановлені до випускних кваліфікаційних робіт магістрів.

8) оцінка кваліфікаційної роботи: Робота Сушко Олександри Сергіївни заслуговує на оцінку «добре», а її автор – присудження кваліфікації магістра за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» спеціалізації «Педагогіка вищої школи».

Рецензію склав к.пед.н., доц. каф. педагогіки і психології Національного фармацевтичного університету Петренко Ірина Сергіївна _____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

ДЛЯ ЗАМІТОК

Навчальне видання

Методичні вказівки
з виконання випускної кваліфікаційної роботи
для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання
другого рівня підготовки «магістр»
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
освітньої програми «Педагогіка вищої школи»

Укладачі:
РОМАНОВСЬКИЙ Олександр
ІГНАТЮК Ольга
СЕРЕДА Наталія
СОЛОДОВНИК Тетяна
РЕЗНІК Світлана

Відповідальний за випуск проф. Олександр РОМАНОВСЬКИЙ
Роботу до видання рекомендував проф. Юрій ПАНФІЛОВ

План 2022 р., п. 244

Підп. до друку __.__.2022. Формат 60 × 84 1/16. Папір офісний
Riso-друк. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. 2,3.
Наклад 50 прим. Зам. 11. Ціна договірна.

Видавничий центр НТУ «ХП».
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №3657 від 24.12.2009 р.
61002, Харків, вул. Фрунзе, 21

Друкарня НТУ «ХП». 61002, Харків, вул. Фрунзе, 21